

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Beslut
2018-03-15

Diarienummer
511-1446-2017
Dossienummer
1486-2510

Sida
1(7)

Beslut om bildande av djur- och växtskyddsområde (fågelskyddsområde) vid Kvarneberget/Tvetvattnet i Strömstad kommun

Innehåll

Beslut

Syfte med djur- och växtskyddsområdet

Ärendets handläggning

Länsstyrelsens motivering och bedömning

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Sändlista

Beslut

Föreskrifter

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 7 kap. 12 § Miljöbalken (1998:808) förbud mot att, under tiden 15 februari – 31 juli, klättra, färdas igenom eller på annat sätt uppehålla sig inom djur- och växtskyddsområdet.

Område	Karta	N SWEREF99	E SWEREF99
Kvarneberget/Tvetvattnet Del av Anneröd 1:22	Bilagor 1 och 2	6 550 028	285 613

Undantag

Förbudet gäller inte markägaren, förvaltaren, tullverket, polisen, räddningstjänsten och förordnad tillsynsman.

Naturvårdsförvaltare

Västkoststiftelsen utses till naturvårdsförvaltare av djur- och växtskyddsområdet enligt 21§ Förordningen om områdesskydd (1998:1252). Förvaltaren skall svara för:

1. utmärkning av djur- och växtskyddsområdet,
2. tillsyn av skyltar,
3. uppföljning av fågellivet.

Syfte med djur- och växtskyddsområdet

Med hänvisning till 20 kap. 1 § Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) skrivs ej gällande art ut i text. Djur- och växtskyddsområdets syfte är att minska störningar från det rörliga friluftslivet på det aktuella häckningsområdet samt att lokalt och regionalt säkerställa att det finns tillräckligt antal skyddade områden för att tillgodose att den skyddsvärda artens behov av lämpliga häckningsområden uppfylls.

Ärendets handläggning

I början av januari 2017 inkom en skriftlig begäran angående ett djur- och växtskyddsområde från företrädare för Bohusläns ornitologiska förening. Ytterligare en begäran inkom i juni per telefon av företrädare för fastigheten Anneröd 1:22. De aktuella klipporna är belägna på fastigheten Anneröd 1:22. Efter att sakägarmöte ägt rum den 13 oktober 2017 kom även en begäran om djur- och växtskyddsområde skriftligen in från företrädare för fastigheten Anneröd 1:22. 30 oktober 2017 inkom ytterligare en skriftlig begäran om inrättande av ett djur- och växtskyddsområde för aktuella klippor, från Västra Götalands ornitologiska förening.

Under perioden 2011 - 2017 har Naturskyddsföreningen tillsammans med ornitologiska föreningar genomfört inventeringar av fågelfaunan och ringmärkningar vid de klippor som kallas Kvarneberget vid sjön Tvetvattnets nordvästra del. Skyddsvärd fågel har observerats häckande vid de aktuella klipporna sedan 2009. Häck-

ning har misslyckats vid fyra tillfällen under denna period, varav två av de tre senaste åren. Tidigare har ytterligare en art av skyddsvärd fågel häckat på klipporna men detta tycks ha upphört sedan den aktuella arten övertagit klipporna. Medlemmar från klätterklubbar var 2017 med vid ringmärkning. I samband med dessa inventeringar och ringmärkningar har det påvisats ett skyddsbehov för fågellivet från pågående aktiviteter, främst bergsklättring som bedrivs i klippbranterna i området. I området bedrivs även fiske och övrigt rörligt friluftsliv.

Klättring har bedrivits mer eller mindre aktivt i branterna sedan 1996, då klättring etablerades på klipporna av främst norska klättrare, med en ökning i aktivitet det senaste årtiondet i samband med att fler klätterleder etablerats och utvecklats på klipporna. Det har tidigare funnits en överenskommelse mellan klätterklubbar och ornitologer om ett frivilligt klätterförbud under perioden 1 mars till 15 juli.

Vid ett sakägarmöte den 13 oktober 2017 mellan markägare, ornitologer, klätterklubbar och Länsstyrelsen konstaterar Länsstyrelsen att förutsättningarna för en fortsatt gemensam överenskommelse mellan klätterklubbar och ornitologer saknas.

Ingalill Marianne Tyft och Wendel Arvidsson har, som berörda mark- och sakägare, förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att yttra sig över förslag till beslut om djur- och växtskyddsområde med tillhörande föreskrifter.

Förslaget till beslut om djur- och växtskyddsområde har remitterats till Strömstads kommun, Havs- och Vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Sjöfartsverket och Skogsstyrelsen för eventuellt yttrande.

Trafikverket, Väst kuststiftelsen, LRF Västra Götaland, Mellersta Götalands jordägareförening, Naturskyddsföreningen Projekt, Naturskyddsföreningen regionkansli Väst, Bohusläns ornitologiska förening, Göteborgs ornitologiska förening, Västergötlands ornitologiska förening, Bohusläns Klätterklubb, Lysekils Klätterklubb, Fredrikstads Klätterklubb, Kolsås Klätterklubb, Oslo Klätterklubb, Strömstads Sportfiskeklubb, Sportfiskarna, Friluftsfrämjandet, Peter Strandvik, Kent Wilhelmsson, Stefan Karlsson, Göran Silvermark, Victoria Erixon Tyft, Hanna Mogren, Ulf Christer Irestad, Folke Knuth Lennart Knutsson, Siv Anna Monika Knutsson, Amanda Rönnerhag, Rolf Jacobsson, Berit Irene Rydberg, Lena Hägerström, Elvy Berit Margareta Miniussi, Inger Englund och Maj Miniussi Winberg har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Yttranden

Yttranden har inkommit från Inga-Lill Tyft, Trafikverket, Väst kuststiftelsen, Bohusläns Ornitologiska Förening, Accesskommittén i Bohusläns klätterklubb, Fredrikstad Klätterklubb, Halden Klätterklubb, Peter Strandvik m.fl., Victoria Erixon Tyft samt Hanna Mogren.

Inga-Lill Tyft tillstyrker bildande av djur- och växtskyddsområde men vill dels ha en utökning av tillträdesförbudet till mellan 15 feb och 31 augusti, dels ha en utökning av skyddsområdet till att omfatta en radie av 200 meter från mittpunkt.

Länsstyrelsens kommentar: Beslut om djurskydd ska vägas mot inskränkningen av allemansrätten och försämringar för det rörliga friluftslivet, där det bl.a. finns en mindre badplats på udden sydväst om föreslaget skyddsområde. Länsstyrelsen bedömer att det största hotet mot häckande fågel är från verksamheten med

bergsklättring eftersom denna delvis sker i nivå med, eller på en nivå över, häckningsplatsen. Enligt ornitologisk expertis är fåglarna mest känsliga för störningar från dessa vinklar medan störningar nedifrån är mer överblickbara och därmed ett mindre hot. Förslaget skydd omfattar tiden fram till den 31 juli vilket täcker tiden till när ungarna blivit flygga och självständigt kan flytta sig från boet.

Trafikverket har inget att erinra mot bildandet av ett djur- och växtskyddsområde.

Västkuststiftelsen ställer sig positiv till ett djur- och växtskyddsområde och tycker att förslaget är väl genomarbetat. Man önskar sig dock en rak gränslinje i sjön för att lättare kunna märka ut gränsen.

Länsstyrelsens kommentar: Någon utmärkning med bojar eller dylikt i sjön är inte aktuell.

Bohusläns ornitologiska förening ställer sig mycket positiv till förslaget om ett djur- och växtskyddsområde enligt Länsstyrelsens förslag. Föreningen understryker att området behövs såväl för den nu häckande arten som för en annan rödlistad art som tidigare häckat i området.

Accesskommittéen i Bohusläns Klätterklubb har förståelse för bildandet av ett djur- och växtskyddsområde i området samtidigt som man poängterar goda erfarenheter av frivilliga klätterstopp i mellersta Bohuslän. Man framhåller dock att förbudstiden är väl tilltagen med hänvisning till tidigare samarbete med ornitologer och önskar en noggrann motivering till datumet 31 juli. Vidare anser man att även utsträckningen av skyddsområdet är för stort och undrar varför bad och fiske på ”badudden ” mittemot de första klätterväggarna stör mindre än klättring på dessa innersta väggar.

Länsstyrelsens kommentar: Förslaget att utsträcka förbudstiden till den 31 juli bygger på artfakta där ungar kan bli kvar i boet till åtminstone mitten av juli. Den andra halvan av juli omfattar då en säkerhetsmarginal för att alla ungar ska flygga, även under år med sen häckning. Vad gäller utsträckningen av skyddsområdet så uppehåller sig fåglarna inte bara direkt i boplatsens omedelbara närhet. Såväl inför häckningen som under densamma övervakar de större delar av den lämpliga häckningsbiotopen, vilket vid störningar kan leda till att häckning inte inleds, alternativt avbryts. Kombinerat med att fåglarna är mest känsliga för störningar i nivå med, eller över häckningsplatsen, bör hela det förslagna brantavsnittet ingå i skyddet. Se även kommentar till Inga-Lill Tyft.

Fredrikstads klatreklubb ställer sig frågande till Länsstyrelsens problemformulering eftersom de anser att klätterklubbarnas frivilliga fågelskydd varit funktionellt i 20 års tid, att häckningsresultaten varit goda och att det aldrig klättrats på den vägg där häckning sker. De anser vidare att Kvarneberget är en unik klätterklippa av hög internationell klass. Länsstyrelsen får inte agera som markägarens förlängda arm i en konflikt som i grunden rör krav på ersättning för användandet av allemansrätten. Klubben är dock öppen för att värna ett realistiskt område på 50–100 meter kring boet under den tidsperiod fram till den 15 juli som är vanlig i Bohuslän. Av yttrandet framgår även att det är vid den så kallade Sjöväggen längst i sydväst som det mesta av klättringen föregår.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsens beslut grundar sig på uppföljning av den känsliga fågelfaunan i området. Häckning har misslyckats under fyra år sedan

2009 vilket tyder på störningar under häckningsperioden. Skyddsavstånd och förbudstid är mindre omfattande än vad t.ex. Skogsstyrelsens vägledning i samband med skogsbruk anger. Se även kommentar ovan till Accesskommittéen i Bohusläns klätterklubb och Inga-Lill Tyft.

Peter Strandvik anser, med anledning av goda förutsättningar för den skyddsvärda art som häckat i området på 1990-talet, att hela bergsbranten utmed den nordvästra delen av sjön bör avsättas som djur- och växtskyddsområde och undantas från alla störningar mellan den 1/1 och 31/8.

Länsstyrelsens kommentar: Vid en avvägning mot Allemansrätten och friluftslivet är Länsstyrelsen för närvarande inte beredd att utöka skyddet med hänsyn till artuppgifter från 1990-talet. Störningsbilden är dessutom en helt annan och svagare i den nordliga delen av branten. Frågan bör dock hållas under bevakning om situationen skulle förändras.

Göran Silvermark, Stefan Karlsson, Kent Wilhelmson och Göran Olsson i Strömstadsornitologerna föreslår att skyddsområdet utökas 50 meter i väster för att även den västra branten ska ingå i skyddet så att ev. kommande återetableringar av den andra historiska skyddsvärda arten i området kan tillgodoses. Av samma skäl bör förbudstiden justeras till mellan den 1/1 och 31/8.

Länsstyrelsens kommentar: Se kommentar till Peter Strandvik

Victoria Erixon Tyft, som bor i området och bedriver verksamhet på berörd fastighet, stödjer bildandet av ett djur- och växtskyddsområde men önskar med hänsyn till djur- och växtlivet att tillträdesförbudet utökas till mellan den 15/2 och 31/8 samt att förbudsområdet utvidgas till en radie av 200 meter från mittpunkt vilket då innefattar hela berget samt badplatsen. Hon understryker vidare att området på senare år utvecklats till ett populärt turistmål med besökare från hela världen vilket ökar störningarna i naturen.

Länsstyrelsens kommentar: Se kommentar till Inga-Lill Tyft.

Hanna Mogren, boende närmast Kvarnberget, stödjer bildandet av ett djur- och växtskyddsområde men oroas över störningar från berget bakom häckningsplatsen och önskar därför att hela berget ska ingå i skyddet, samt att tillträdesförbudet ska utsträckas till sommarlovets slut för att minska tillströmningen av människor till området.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen kan vid beslut endast ta hänsyn till störningar på känslig flora och fauna och deras ekologiska behov, inte ett generellt behov att minska tillströmningen av människor till ett specifikt område. Se i övrigt kommentar till Inga-Lill Tyft.

Slutligen har även **Haldens klatreklubb** inkommit med yttrande. Föreningen motsätter sig inte ett djur- och växtskyddsområde i området men anser att föreslaget område är för stort och att tillträdesförbudet är för omfattande. Föreningen föreslår därför ett skyddsområde på 50–100 meter i diameter under perioden 1/3 – 15/7.

Länsstyrelsens kommentar: Se kommentar till Inga-Lill Tyft, Accesskommittéen i Bohusläns klätterklubb samt Fredrikstads klatreklubb.

Länsstyrelsens motivering och bedömning

Motivering av beslutet

Miljöbalken 7 kap. 12 § *Om det utöver förbud enligt 8 kap. 1 och 2 §§ eller förbud och begränsningar enligt jakt- och fiskelagstiftningen behövs särskilt skydd för en djur- eller växtart inom ett visst område, får länsstyrelsen eller kommunen meddela föreskrifter som inskränker rätten till jakt eller fiske eller allmänhetens eller markägarens rätt att uppehålla sig inom området.*

Då den tidigare frivilliga överenskommelsen mellan ornitologer och klättrare inte längre är aktuell och det under Länsstyrelsens utredning visat sig omöjligt att få till stånd ett nytt frivilligt avtal, kvarstår ett skyddsbehov inom häckningsområdet. Länsstyrelsen anser därmed att ett tillträdesförbud krävs. Genom ett tillträdesförbud under häckningsperioden skyddas den mest kritiska delen av häckningsområdet mot störningar från det rörliga friluftslivet.

Beslutet tar också stöd i uppföljning av häckningsresultat från området. Häckning har misslyckats under fyra år sedan 2009, varav två av de tre senaste åren. Eftersom graden av friluftaktivitet som t.ex. bergsklättring har varit hög i området under hela perioden bör man därför enligt försiktighetsprincipen besluta om tillträdesförbud med stöd av ett djur- och växtskyddsområde.

Ett skydd av de aktuella klipporna styrks även av EU:s fågeldirektiv (rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Enligt direktivet har Sverige skyldighet att vidta åtgärder för att skydda de fåglars ägg, bon samt livsmiljöer, vilka är listade i direktivets bilaga 1. I det aktuella området gäller det en skyddsvärd art som är fridlyst i Sverige.

Enligt bilaga 1 i Artskyddsförordningen har arten ett sådant unionsintresse att särskilda skyddsområden behöver utses. Dessutom är arten rödlistad (NT) i Sverige (*ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015*).

Konsekvenser för friluftslivet

För djur- och växtskyddsområdet vid Kvarneberget/Tvetvattnet gäller förbud att klättra, färdas igenom eller uppehålla sig inom djur- och växtskyddsområdet under tiden 15 februari till 31 juli. Arealen på området är ca. 0,51 hektar. Detta innebär en mindre begränsning för det rörliga friluftslivet och då främst begränsande för bergsklättring. Det föreslagna djur- och växtskyddsområdet används av flera aktörer inom friluftsliv. Det närbelägna badet innefattas inte i det skyddade området. Största delen av djur- och växtskyddsområdet omfattas av strandskydd.

Att begränsa det rörliga friluftslivet under en kortare period skyddar områdets fågelliv och sammantagna kvaliteter som rekreations- och upplevelseområde.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3:e och 4:e kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Intresseprövning

Förbuden är anpassade till djur- och växtskyddsområdets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa störningar på djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att förbuden inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. Företrädare för markägaren är uttalat positiva till inrättandet av ett djur- och växtskyddsområde. Markägaren är undantagen från gällande förbud.

Bedömning

Störningar från det rörliga friluftslivet, och då främst bergsklättring inom området under häckningsperioden, bedömer Länsstyrelsen vara så betydande att ett skydd krävs.

Med hänsyn till områdets värden för fågellivet och pågående störningar från friluftslivet bedömer Länsstyrelsen, efter en avvägning mot andra allmänna och enskilda intressen, att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av ett djur- och växtskyddsområde.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling samt i Strömstads tidning/N. Bohuslän, Göteborgs-Posten och Bohusläningen

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Vänersborgs Tingsrätt, Mark- och miljödomstolen, se bilaga (formulär O22).

I detta ärende har länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat. Naturvårdshandläggare Lars-Olof Ramnelid har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit avdelningschef Sven Swedberg, enhetschef Johan Jannert och länsjurist Anders Hjalmarsson.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Lisbeth Schultze

Lars-Olof Ramnelid

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bilaga 1

Dnr: 511-1446-2017

Beslut: 15-03-2018

ÖVERSIKTSKARTA

Djur- och växtskyddsområde (fågelskyddsområde) i Strömstad kommun

